

Poglejte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. Skušajte imeti naročnino vedno vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

ZA NEKAJ VEČ KOT
NA DAN DOBIVATE
2c "GLAS NARODA"
PO POŠTI NARAVNOST NA
SVOJ DOM (izveniš sobot,
nedelj in praznikov).
:: Citajte, kar Vas zanima ::

Telephone: CHelsea 3-1242

Recreated as Second Class Matter September 25th, 1910 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 271. — Štev. 271.

NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 3, 1940. — TOREK, 3 DECEMBRA, 1940

Volume XLVIII. — Letnik XLVIII.

MADŽARSKA SE HLINI JUGOSLAVIJI

NA POBUDO NEMČIJE HOČE MADŽARSKA SKLENITI PRIJATELJSKO POGODBO Z JUGOSLAVIJO ... GENERALNI ŠTAB NASPROTUJE TAKI POGODBI

Še ta teden bo najbrže prišel v Beograd madžarski vnanji minister grof Istvan Csaky, da sklene z Jugoslavijo slično pogodbo, kot obstoji med Jugoslavijo in Bolgarsko.

Diplomatske kroge je tozadnja vest zelo presenetila, ne vedoč, kakega pomena naj bi bila ta pogodba, kajti znano jim je, da bo Madžarska delovala za to pogodbo na pobudo Nemčije. Na zunanji naj bi bila taka pogodba dokaz, da želi Nemčija na Balkanu samo vzdržati mir in je vsled tega posredovala v Budimpešti, da naj nekaj časa počaka s svojimi teritorialnimi zahtevami do Jugoslavije.

Jugoslaviji bi bile vsled pogodbe vezane roke

Jugoslovanski general štab pa nasprotuje taki pogodbi iz utemeljitve, da v času kake politične krize ne bi smel ob madžarski meji uesti kakih varnostnih odredb, ker bi jih Madžarska smatrala za neprijateljske. In do tega bi moglo priti v najbolj kritičnem času, vsled česar bi bila varnost Jugoslavije ogrožena.

Za Rumunsko bi bil neprijazen čin

Na drugi strani pa bi Rumunska, ki je sovražna Madžarski, smatrala vsako prijateljsko pogodbo med Jugoslavijo in Madžarsko za sovražni čin od strani Jugoslavije. Pa tudi Italija bi pogodbo smatrala za neprijateljski čin Jugoslavije do Italije.

Diplomatski krogi le "raho" povdarjajo, da bi taka

pogodba zadovoljila Rusijo, ker bi ji s tem Nemčija pokazala, da postopanje Nemčije na Balkanu ni naperjeno proti nobeni državi, najmanj proti Rusiji, ki smatra Balkan za svojo vplivno sfero.

Vsekako bi bila kakoršnakoli prijateljska pogodba med Jugoslavijo in Madžarsko dvomljive vrednosti, kajti, kadarkoli bi Nemčija ali pa Italija hoteli razširiti svoje delovanje na Balkanu, bi Madžarska morala slediti politiki, ki bi jo od nje zahtevala osiše.

Uradni krogi so včeraj zankali vesti, ki so bile razširjene v inozemstvu, da namerna v bližnji bodočnosti vnanji minister Aleksander Cincar-Marković odpotovati v Berlin.

Cincar-Marković pri Hitlerju

Neko poročilo iz Budimpešte celo naravnost trdi, da je pred nekaj dnevi vnanji minister Cincar-Marković imel razgovor s Hitlerjem v Berlinu in da je bila na tem sestanku že izglajena pot za pristop Jugoslavije k trovezici.

Nek zastopnik nemškega vnanjega urada pa je odločno izjavil, da mu ni prav n česar znanega o kakem sestanku med kancelerjem Hitlerjem in jugoslovanskim vnanjim ministrom Aleksandrom Cincar-Markovićem.

"To je za mene popolnoma nekaj novega," je rekel. "O tem nisem ničesar slišal."

LAŠKA SREDNJA FRONTA PREBITA

Grško vrhovno poveljstvo naznanja, da se je včeraj v sredini bojne črte podalo 5000 Italijanov. Po predaji Italijanov je v istem predelu fronte med Italijani nastala velika zmešnjava ter so pričeli v velikem neredu bežati. Na ostali 100 milj dolgi fronti pa Grki neprestano napadajo z bajonetami in prodirajo dalje.

Italijanska vlada se zgraža nad grškimi bajonetnimi napadi, čes, da so "barbarski", Grki pa so odgovorili, da boji z bajonetom niso tako barbarski kot pa bombardiranje civilnega prebivalstva.

Po predaji so pričeli vjeti Lahij prihajati za grško bojno črto ter so se pridružili ostalim 8000 Lahom, ki so bili vjeti v prejšnjih bojih.

Kot poroča United Press, so Grki s svojimi bajonetnimi napadi, potisnili v zagato močne laške oddelke v debelem snegu v gorah, kjer so jim tanki popolnoma odpovedali, kakor tudi drugo mehanizirano orožje.

Med Italijani je nastala tako velika zmešnjava, da so zaupšali eno utrjeno postojanko za drugo, pustivši za seboj ves svoj vojni material.

Vjeti italijanski častniki, katerih je 17, so povedali, da so se bojevali v Albaniji vdeležili preiskušeni veterani iz španske državljanske vojne, da pa so se tudi v velikem neredu umaknili.

Grki pravijo, da se njihova fronta premika kot velikanska vrata s svojimi tečaji ob obrežju Albanije od Ohridskega jezera proti Jadrannu.

Od Pogradeca na severu beže Lahij po česti proti Elbasanu, od koder je samo 20 milj do albanskega glavnega mesta Tirane.

Na celi fronti se Lahij trdovratno upirajo samo še okoli Argyrokastrona na jugu Albanije.

Grški častniki, ki so se vrnili iz Pogradeca, pripovedujejo, da so jim grški vojaki, ki so z bajonetnim napadom zavzeli laško gnezdo strojnice, povedali, da so laški vojaki čepeli v zakopih ter so streljali s strojnimi na ta način, da so z vrvo sproževali petelina puške.

Grki s svojo artilerijo že obstreljujejo cesto, ki pelje iz Pogradeca v Elbasan ter so s tem odrezali velik del laške armade od glavne armade.

ITALIJI PRIMANKUJE ŽIVIL

Dr. N. William Hazen, ki je izvedenec v poljedelstvu v Sredozemlju, je po natančnem proučevanju položaja v Italiji za poljedeljski departament v Washingtonu objavil poročilo, iz katerega je razvidno, da je vsled angleške blokade italijansko gospodarstvo v skrajno slabem položaju in bo vlada primorana vporabo živeža še mnogo bolj omejiti.

Italija trpi vsled štiriletnih vojn v Abesiniji in na Španskem marsikatero pomankanje. Od septembra 1939, ko se je pričela sedanja vojna, vsled angleške in francoske blokade tudi ne more dobiti živilskih zalog.

Vsled angleške blokade je bil popolnoma odrezen uvoz kave, mesa, gumija in jute, v oljih in maslobah je uvoz padel za 95 odstotkov, uvoz žita 70 odstotkov, 95 odstotkov uvoza bombaža in volne ter 75 odstotkov uvoza kož.

Leta 1939 je cena živilom poskočila za 35 odstotkov. Teden po vstopu Italije v vojno je bilo v Italiji vpeljanih pet dni brez mesa. Ker je angleška blokada sedaj vstavila ves uvoz mesa, bo treba uporabiti mesa še mnogo bolj omejiti, tako da bodo mogli Ita-

ljani jesti meso komaj enkrat na teden.

Navzlic velikemu prizadevanju več let, da bi se v gospodarskem oziru osamosvojila, se bo morala Italija letošnjo zimo odpovedati marsikateri potrebnosti in se zadovoljiti s kakim mnogo manj vrednim nadomestilom.

S 1. decembrom bodo tudi restavracije primorane dati gostom manj špagetijev in riža. Cena poljskim pridelkom je sedaj že 49 odstotkov višja, kot v septembru 1939.

Italija je v normalnih časih dobivala 84 odstotkov svojega uvoza po morju in samo 16 odstotkov po suhem in 80 odstotkov celega uvoza je šlo skozi Gibraltarsko morisko ožino ter samo 5 odstotkov skozi Sueski kanal. Do konca letošnjega leta bo Italiji pošla vsa zaloga bombaža in ravno tako tudi zaloga gumija, jute in volne. Iz Nemčije bo mogoče dobila nekoliko sladkorja, toda niti približno toliko, kolikor ga najnujnejše potrebuje. Med moko bodo morali Italijani mešati riž in fižol. Z ozirom na maslobo, olja in meso pa bo Italija v najkrajšem času zašla v največjo krizo, ako ji ne bo mogoče prebiti angleške blokade.

Nobenega niso rešili

Eksplozijo bi bilo mogoče preprečiti, če bi bila majna redno inšpicirana. — Nakaženih trupel ni mogoče identificirati.

Zdaj ni nobenega dvoma več, da se je vseh 31 majnerjev, ki so bili v petek v usodnem rovu v majni Ohio and Pennsylvania Coal Company pri Cadiz, Ohio, smrtno ponesrečilo.

Do nedelje zvečer so prinesli iz rova trindvajset trupel. Reševanje je zelo otežkočeno, ker so zasule rov ogromne plasti kamenja in premoga. Z nadčloveško vztrajnostjo so si reševalci priborili pot na razdaljo tisoč štiristo čevljev.

Trupla so razstavljena v kompanijski kovačnici. Med

njimi jih je več tako nakaženih, da jih sploh ni mogoče identificirati.

Pravega vzroka eksplozije še doslej ni bilo mogoče dognati. Posipi se še vedno dogajajo. V soboto je padla velika skala na električno lopato, kar je delo še bolj zadržalo.

Uradniki United Mine Workers pravijo, da bi bilo mogoče katastrofo preprečiti, če bi bila majna redno inšpicirana.

Kompanija ni doslej podala še nobene izjave.

Camacho čakajo težke naloge

V svojem inavguracijskem govoru je obljubil strnjenje materialnih in duhovnih socialnih pridobitev. — Kapitalistom je zajamčil postavne dobičke.

V nedeljo je stopil v mehiško poslansko zbornico general Manuel Avila Camacho. Tri minute nato je bil zaprisežen kot predsednik mehiške republike.

V svojem inavguracijskem govoru je obljubil ščititi vse pridobitve mehiške revolucije (ki se je začela leta 1910) in izjaviti, da bo uradoval po svoji uvidenosti, neoziraje se na stališče svojih prednikov.

Rekel je tudi, da bo strnil vse materialne in duhovne socialne pridobitve, kar pomeni, da ne bo sledil ekstremom predsednika Cardenas, ki je sicer povečal splošno delavnost, istočasno je pa tudi poglaval davke v višino, zmanjšal eksporte preplašil tujezemski kapital in pustil velik primanjkljaj v državnih blagajni.

Novi predsednik je obljubil kapitalistom vse "postavne dobičke."

Camacha je bil določil za svojega naslednika predsednik Cardenas in je pred volitvami z vso vneto agitiral zanj. Dvomljivo je, če bi bil Camacho izvoljen brez Cardenasove pomoči.

Zadnji čas se je pa prijateljstvo med obema veljakoma precej ohladilo.

Cardenas je bil namreč prepričan, da bodo ostali v kabinetu vsi njegovi ministri toda pred kakšnimi šestimi tedni, je namignil Camacho, da bo oddržal samo finančnega ministra Suareza ter poveril delavski departamenta Garciji Telezu, ki je istotako Cardenasov pristaš.

Izredno važno službo notranjega ministra bo vršil Miguel Aleman, skrajno več političin odločen governor Vera Cruz, ki ni samo Camachov pristaš, pač pa tudi prijatelj Portesa Gila.

Istotako je Gilov prijatelj novi vnanji minister Ezequiel Padilla, ki je povzročil izgon bivšega predsednika Callesa v Californijo.

KAKO BO S ŠTRAJKI?

Nekateri kongresniki in senatorji bi najraje prepovedali stavke v vojni industriji, dočim je administracija mnenja, da sedanje metode posredovanja povsem zadostujejo.

Predsednik Roosevelt, njegovi svetovalci ter člani raznih kongresnih odborov se temeljito bavijo z zadevo stavk v vojni industriji.

Nekateri kongresniki bi najraje potem posebnih postavnih odredb stavke v vojni industriji enostavno prepovedali, dočim je administracija mnenja, da bi bil tak korak preveč radikalen.

Predsednik Roosevelt je mnenja, da sedanje metode povsem zadostujejo za rešitev vseh problemov. Prepričan je, da v ta namen zaenkrat ni treba nobenih novih postav.

V Beli hiši so bili: tajnik Stimson in Knox, generalni pravnik Jackson in Sidney Hillman, delavski koordinator v narodnoobrambni komisiji.

Pozneje je rekel predsednik častnikarjem, da morajo tovarne, ki imajo vladna naročila, pod vsakim pogojem obratovati ter morajo biti zaščiteni pred kakršnokoli škodo. Denjal je tudi, da bo konci tega tedna konferenceiral z uradniki države.

NLBR NAJ ZAŠČITI STROKOVNE UNIJE

Delavska federacija je uverjena, da ji bo novo vodstvo Delavskega urada bolj naklonjeno. — Green ni proti stavkam v obrambni industriji.

Konvencija Ameriške Delavske federacije se je bavila s temeljno sporno zadevo AFL in CIO — namreč z administracijo Wagnerjeve postave.

Delegatje bodo nedvomno potrdili imenovanje dr. Harryja A. Millisa za novega člana Delavskega urada, zahtevali bodo pa, naj bo postava tako amandirana, da bo zaščitila strokovne unije.

Millis in dr. William Leiserson bosta predstavljala "konservativno" večino v Delavskem uradu in bosta glede spornih točk soglašala, dočim bo tretji član, Edwin Smith, ostal zvest politiki prejšnjega odbora.

Po mnenju Delavske federacije je bila tista politika naklonjena CIO industrijalnim unijam.

Delavska federacija zahteva, naj bi Delavski urad potrdil manjšinsko skupino, četudi bi se vsi ostali delavci v tovarni zavzeli za kakšno drugo unijo.

Vprašanje delavskih odnosov v vojni industriji še vedno ni rešeno. Predsednik Green je odločno izjavil, da ni prepovedal delavcem v vojni industriji stavkati, kot so nekateri časopisi poročali. Green je le rekel: "Nobenega vzroka ne sme biti za prekinjenje produkcije."

zavnega in justičnega departamenta.

V Belo hišo je bil povabljen tudi demokratski kongresnik Dies iz Texasa, načelnik odbora, ki preiskuje neameriške delavnosti. Pri tisti priliki bo natančno določen delokrog Diesovega odbora, da bo prihranjeno dvojno delo in da ne bodo nastale kakšne komplikacije.

Republikanski senator Bridges iz New Hampshire je opozoril delavske organizacije, naj izberejo iz svoje srede radikalne elemente, ki ovirajo mirno uravnavo delavskih sporov.

Če se to ne bo zgodilo, bo kongres pač moral uveljaviti postave za prisilno uravnavo. Senat je soglasno sprejel predlogo, ki določa težke kazni za zlobno poškodovanje in uničenje vojnega materiala. Ker je predlogo poslanska zbornica že prej odobrila, jo mora le še predsednik podpisati, da bo postala zakon.

— Pravici štrajka se niso odpovedali, — je poudaril Green, — pač sem pa priporočal ustanovitev posebnih tribunolov, ki naj bi se vnaprej izločili vse štrajke.

Na konvenciji je govorila tudi delavska tajnica Miss Perkins ter pozivala delavce, naj se med seboj pobotajo, naj točno izpolnjujejo določbe pogodb in naj zavrnejo vsak vpis, prihajajoč iz nepoštenih virov.

— Delavstvo zavzema danes stališče kot ga ni še nikdar prej, — je rekla, — in vsled tega stališča imajo delavci odgovornost napram sebi ter napram narodu Združenih držav.

— Ta odgovornost zahteva sodelovanje delavcev z delodajalci in z vsemi odgovornimi skupinami.

David Dubinski, predsednik International Ladies Garment unije, je obdolžil izvršilni odbor Federacije preloma obljube, da tekom konvencij ne bo več suspendiral unij.

Sprejeti amendment namreč določa, da izvršilni odbor sme suspendirati dve ali več unij, če se zružijo v svrhu "dvostranskega gibanja," kot je to naprimer storil CIO.

Rumunski fašisti, čijih organizacija je poznana pod imenom Železna garda, proslavljajo nastop mladega kralja Mihaila in nosijo v povorki njegovo sliko. Železni gardisti nastopajo tako, kakor jim ukazuje Berlin.

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovenic Publishing Company, (A Corporation).
Frank Sakser, President; J. Lupeha, Sec. — Place of business of the
corporation and addresses of above officers: 216 WEST 18th STREET,
NEW YORK, N. Y.

47th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.
Subscription Yearly \$6.—, Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$6.—; za pol leta \$3.—;
za četrt leta \$1.50.— Za New York za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.
Za inozemstvo za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izveniš sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA," 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-1242

VAŽNOST DELAV. DEPARTMENTA

Prejšnji teden je poročalo časopisje, da je Miss Perkins odstopila kot delavska tajnica. Ta vest je bila sicer zanimala — predvsem jo je zanimala delavska tajnica sama — navzlic temu se pa zdi, da je v teh govoricah nekaj resnice.

Vpoštevati je namreč treba več važnih dejstev, ki jih bomo na tem mestu navedli.

Vroča želja predsednika Roosevelta je, da bi se Ameriška delavska federacija in Kongres za industrijalno organizacijo (CIO) čimprej pobotala in se združila v enotno organizacijo. V ta namen naj bi bil imenovan delavski tajnik, s katerim bi bila oba delavska tabora zadovoljna.

Če je bilo Združenim državam kdaj potrebno veliko politično organizirano delavsko gibanje, jim je potrebno v sedanjem času. Za delavsko gibanje pa ni noben urad tako važen kot je urad delavskega tajnika.

Miss Perkins se že nekaj desetletij vneta zanima za socialno politiko ter je bila pred imenovanjem za delavsko tajnico industrijalna komisarka v državi New York, svoj urad ozorno vodi, vendar ji navzlic vsem prizadevanjem ni uspelo pobotati nasprotujoča si delavska tabora.

Razkol med Delavsko federacijo in Kongresom za industrijalno organizacijo silno otežkoča imenovanje novega delavskega tajnika.

Če bi Roosevelt imenoval na to mesto kakšnega ugledega voditelja Federacije, bi imenovanje naletelo na splošen odpor CIO. V nasprotnem slučaju bi bila stvar ista.

Če hoče torej sprejeti predsednik resignacijo Perkinsove, se mora pač odločiti za osebo, ki ima vse potrebne znanosti za ta velevažen urad, obenem je pa tudi priljubljena obema kriloma delavskega gibanja.

Kandidat, ki ga zadnji čas časopisje zelo pogosto imenuje, je newyorški župan Fiorello La Guardia, ki je za to mesto povsem usposobljen.

V nešteti delavskih sporih se je izkazal za neprekosljivega posredovalca, pozna vse delavske struje in vse delavske organizacije ter se je doslej še pri vsaki priliki zavzel za pravice delavstva. Sodobnim političnim zahtevam povsem odgovarja, in nedvomno bi bili z njim zadovoljni obe množici delavski struji.

Prihodnja leta se bo moral delavski department, pa če mu načeluje Miss Perkins ali kdo drugi, baviti z izrednimi težkočami.

Na eni strani si jeklarski magnati in drugi podjetniki v vojni industriji prizadevajo okrniti pravice delavstva, trdeč, da je treba za obrambo domovine marsikaj žrtvovati.

Na drugi strani je pa vsekakor potrebno preprečiti stavke in druge motnje v vojni industriji, da bodo prizadevanja vlade v tem pogledu zares uspešna. Usoda francoske vojne industrije je Ameriki preteči in svareči primer.

Izredno reakcionarni republikanski kongresnik Hoffman iz Michigana že skuša vztrati industrijalnim mogotcem. Vložil je namreč predlog, ki je očitno naperjena proti delavskim organizacijam. Nedvomno bo dobil Hoffman še več posnemovalcev.

Razcepljeno delavsko gibanje bo tem napadom le težko kljubovalo. Zato je treba v delavskem departmentu moža, ki bo znal uglediti pot k slogi in edinosti med ameriškim delavstvom.

ZLATA KRSTA ZA CODREANA

Ob navzočnosti več tisoč železnih gardistov je bilo truplo ustanovitelja in voditelja rumunske Železne garde Corneliu Zelea Codreana položeno v grob v zlati krsti.

Vseh 30 železnih gardistov, ki so umorili 64 najodličnejših Rumunov, je izvršilo samomor. Železni gardisti so zapri-segli, da si sami končajo življenje. Zbrali so se v neki sobi, vzeli z mize revolverje in si je vsak pognal kroglo v srce. Neko poročilo iz Bukarešte

pravi, da je za Codreanovo krsto po bukreških ulicah korakalo do 150,000 železnih gardistov z ministrskim predsednikom generalom Ionom Antonescom in Korio Simo na čelu. Neko poročilo z meje pravi, da je kralj Mihail zaradi izgredov proti koncu preteklega tedna zbežal iz Bukarešte. United Press poroča, da se kralj nahaja v neki kraljevi palači (najbrže v Sinaji) pod močno nemško vojaško stražo.

NEMŠKE IZGUBE V ZRAKU

Associated Press poroča, da so od pričetka sedanje vojne angleški aeroplani in protizračni topovi nad Anglijo in Ro-

kavskim prelivom uničili 3,014 nemških aeroplanov. Tekom novembra so Angleži uničili 229 sovražnih aeroplanov, med njimi 20 italjanskih.

Pismo iz stare domovine

BANOVINA HRVATSKA.

Zagreb, novembra 1940

To je po vrsti drugo pismo iz domovine. V njem je prav moč opisati ustanovitve banovine Hrvatske in važna vloga hrvaškega naroda v Jugoslaviji. Neki odlični hrvaški rodoljub in ožji odelavec dr. Mačka nam je poslal to pismo iz Zagreba ter predložil stališče dr. Mačka in Hrvatov tako proti specialno hrvaškemu problemom kakor tudi proti onim Jugoslavije kot celote in pa razloge zanj. Njihova politika hrvaškega sodelovanja in izvrševanja Jugoslavije, politika miru, nevtalnosti in pripravljenosti za obrambo državne in narodne svobode Hrvatov po velikih naporih in logičen niz, krasna slika današnjega težkega dejanskega položaja. Vsek naš izseljenec bi moral pazno prebrati to pismo in si k sebi vzeti pouk, ki ga more črpati iz njega.

"Jugoslav. Kurir."

Banovina Hrvatska je nastala na pričetku nove vojne. Treba je bilo 20 let skupnega življenja, nesporazuma in borbe, da se naposled začne reševanje hrvaškega vprašanja in da se Hrvatom po velikih naporih in žrtvah prizna njihova zgodovinska, državna, politična in narodna individualnost v okviru Jugoslavije.

Hrvaško vprašanje je predstavljalo skoro od začetka Jugoslavije glavno in bistveno vprašanje cele države. Imelo je v sočasni zgodovini nekaj strašnih in tragičnih prizorov, ki bi skoro ogrozili celo obstanek države same. V tem pogledu se je imela Jugoslavija skozi dolgo vrsto let čestokrat za deželo, kateri so pretile velike nevarnosti. Bilo je prav dosti

črnogledov, ki so leta in leta napovedovali njen polom in njeno izgubo.

Poleg strašnih hektičnih, samomorov in umiranj celih narodov in držav, do katerih je prišlo pred to vojno in pozneje, je Jugoslavija še vedno živa, ker jo upravlja in vodi modrost nekoliko ljudi in silno temeljno zdravje njenega narodnega organizma.

Prepričanje o potrebi rešitve hrvaškega vprašanja je dozorlo že pred nekaj leti pri vseh prizadetih in odločujočih činiteljih hrvaškega in hrvaškega naroda. Tik pred rešitvijo tega vprašanja ni bilo več niti enega odgovornega hrvaškega ali srbskega politika, ki bi se ne zavedal dejstva, da se ne bi smela dočakati vojna in da se pred njo ni rešilo vprašanje narodnega, političnega in državnega življenja Hrvatov v jugoslovanski očetnjavi.

S tega vidika je treba poudariti, da so dobili na vseh straneh ljudje, ki so storili vse, kar so mogli, da bi se našla osnova in načrt za možnost rešitve. Med vsemi temi gre posebno za službo knezu Pavlu in dr. Mačku, ki sta znala postaviti svojo skupno osebno imovino plemenitosti, lojalnosti, iskrenosti, namerjenosti in poštenja v službo tega dela. To česar ni storila niti Čehoslovaka, niti Rumunija, niti Poljska, niti nobena druga velika ali majhna država, je storila Jugoslavija ter s tem pokazala velike sposobnosti svojega jugoslovanskega organizma in pot drugim narodom evropskega jugovzhoda in Balkana, v čem obstaja njihova bodočnost, če hočejo ostati neodvisni, svobodni in enakopravni v svojih narodnih in državnih individualnostih.

Smisel cele politične borbe hrvaškega naroda, na temelju nauka bratov Antona in Stefana Radića, ki jo je hrvaški kmečki pokret — kot najprišnejši in najpopolnejši izraz političnih in narodnih teženj hrvaškega naroda uspel narediti v osnovo za celo povojno zgodovino Hrvatov, ni obstajal v politiki premoči naroda nad narodom, nego v miroljubnem bratstvu in vzajemnem medsebojnem sodelovanju vseh delov enega naroda in narodov sploh.

Ustanovitev banovine Hrvatske, samoupravne državne enote v državi Jugoslaviji, ni, kakor se vidi v sporazumu z dne 26. avgusta, le ustavni dogodek velikega zgodovinskega pomena za sedanost in bodočnost Jugoslavije, nego je obenem tudi kažipot, po katerem se lahko jutri tudi drugi narodi na Balkanu in jugovzhodu Evrope uredijo ter si ustvarijo življenska sredstva in možnosti za svoj narodni, ekonomski, politični, prosvetni in državni obstanek. Ta pot, ki so si jo izbrali Hrvatje in ki je zgrajena v banovini Hrvatski, je pot avtonomije in federacije, pot Švice, pot Združenih držav ameriških.

To pot, po kateri bosta morala iti jutri, ko pride do obnove Evrope, ne samo evropski jugovzhod in Balkan, nego tudi cela Evropa. Danes je jasno vsem, da nastopi po zlomu ekonomskega in političnega imperializma doba političnega federalizma kot edine garancije za boljše ekonomsko in politično življenje med evropskimi narodi.

S tega vidika so Hrvatje s svojo borbo utrlji pot rešitvi vprašanja, ki je danes aktualnejše kakor kdajkoli poprej. Po njem se odzirajo težnje vsega človeštva, ker se je politika hrvaškega naroda in njegovih voditeljev že od nekdaj opirala na ideale človečnosti, pravice in svobode.

Poleg tega, da je bila rešitev hrvaškega vprašanja rezultat dela ljudi z dobro voljo

na hrvaški in srbski strani in da je hrvaški narod našel v knezu Pavlu državnika in človeka, ki je razumel njegovega voditelja dr. Mačka pa težnje hrvaškega naroda, je bila ustanovitev banovine Hrvatske tudi izpolnitev tistega, kar je Krfška deklaracija določila in na kar so pozabljali 20 let, in sicer to, da se ima notranja preureditev Jugoslavije rešiti dodatno z voljo velike večine Hrvatov. Srbov in Slovencev.

Legitimni predstnik hrvaškega naroda dr. Maček in Dr. Cvetković, ki je nastopil v lastnosti poverjenika, krone, sta podpisala ustavni in državniški sporazum. Z njim je bila izpolnjena tudi osnovna želja narodnega sporazuma. Dr. Mačku ne more nihče zanikati dejstva, da je bil on v zadnjih desetih letih izven vsake hrvaškega ljudstva, ki je doslej še ne pozna zgodovina hrvaškega naroda, in da je v tej lastnosti in s to državnoopravno oporo izvršil dejanje, čigar ustavna veljavnost je izven vsake diskusije. Vsi vemo, da se danes ne da zamisliti Jugoslavija brez banovine Hrvatske in brez udeležbe pravih hrvaških predstavnikov v vladi in da za Hrvate ni obstanka izven meja Jugoslavije, kjer so leti kakor tudi Srbi in Slovenci vsi skupaj služili sebi in svojim interesom, ne pa tujim in inozemskim gospodarjem.

Sploh more tisti, ki pride danes v Zagreb in obišče bana Hrvatske dr. I. Šubašića, v danes zopet živahnih banskih palačah na Markovem trgu, kamor hiti na tisoče naroda, da se kakor v najslavnejših časih hrvaške zgodovine poklonijo banu Hrvatske, občutiti zadovoljnost, ki vladala pri vsakomer. Banovina Hrvatska je danes avtonomna enota, ki ima svojo banovinsko vladno, vršeno avtonomno oblast po svojih organih na oženju, ki je zelo veliko in prostrano.

Brzina, točnost in priročnost s katero so Hrvatje preuredili v času vojne svojo administracijo ter pognali v delovanje novo administrativno, ekonomsko, kulturno pa formalno in stvarno tudi novo politično

Peter Zgaga

NAJPRIETNEJŠA VOZŇJA

Z aeroplanom se še nisem vozil in torej ne morem priti-tistim, ki ne morejo pre-hvaliti udobnosti in prijetnosti take vožnje.

Vožnja z busom, posebno na velike razdalje, sovražim, dočim nekateri bus močno ob-rajta iz sledečih razlogov:

— Vožnja je poceni; bus vo-zi po širokih podeželskih ce-stah, kjer lahko opazuje člo-vek krasno scenarijo; bus se vsakih šestdeset milj za kakšnih dvajset minut ustavi, da se potnik lahko okrepi; se-deži so skrajno udobni, tako da je mogoče na njih podnevi zadremati, ponoči pa zaspati. Vsemu temu moram pritr-di-ti, toda navzlic lepi scenariji, melhkemu sedenju in nizki vo-zni ni se mi je bila pred leti vožnja z busu zagabila.

Razdaljo, ki bi jo vlak pre-meril v petih urah, smo se ci-ucali enajst ur. Odkazan mi je bil drugi sedež za soferjem. Pred menoj sta sedeli dve go-sposki postarni ženski, poleg mene ob oknu pa njuna prija-teljica.

Vseh dolgih enajst ur sta prvi dve, gledajoč nazaj, ble-

individualnost, je dokaz, da so bili pripravljeni za to veliko delo in zrel, da se osamosvoji-jo v svoji avtonomni enoti. Pri-tent jih niso motili niti notra-nji, niti ne zunanji nasproti-ki, ki so si na vso moč prizade-vali preprečiti to veliko de-lo ustvarjanja hrvaške samostoj-nosti. Dr. Maček, ban Šubašić, dr. J. Krnjević, dr. A. Košutić,

Dalje na 4. strani.

Naznanilo

40-urna pobožnost v cerkvi sv. Cirila na Osmi se prične prihodnjo nedeljo, 8. decembra, na praznik Brezmadežnega Spočetja, pri osmi sv. maši. Sklep pobožnosti bo v torek, 10. decembra. Pobožnost, ki se prične vsak večer ob osmih, bo vodil Rev. Tomaž Hoge, žup-nik iz Johnstowna.

DARILNE POSILJATVE v JUGOSLAVIJO in ITALIJO

100 DIN.	—	—	\$ 2.20
200 DIN.	—	—	\$ 4.00
300 DIN.	—	—	\$ 5.85
500 DIN.	—	—	\$ 9.25
1000 DIN.	—	—	\$ 18.—
2000 DIN.	—	—	\$ 35.—
5000 DIN.	—	—	\$ 85.—

V DINARJIH

V LIRAH

50 LIR	—	—	\$ 2.90
100 LIR	—	—	\$ 5.—
200 LIR	—	—	\$ 9.50
300 LIR	—	—	\$ 14.—
500 LIR	—	—	\$ 22.50
1000 LIR	—	—	\$ 44.—
2000 LIR	—	—	\$ 87.—

Ker zaradi položaja v Evropi parniki ne-redno vozijo, tudi za izplačila denarnih posiljatev vzame več časa. Zato pa onim, ki žele, da je denar naglo izplačan, pri-poročamo, da ga pošljejo po C A B L E ORDER, za kar je treba posebej plačati \$1.—.

Valec razmer v Evropi ni mogoče v Jugoslavijo in Italijo nakazati denarja v DOLARJIH, temveč samo v dinarjih oz. lirah. Isto velja tudi za vse druge ev-ropejske države.

SLOVENIC PUBLISHING CO.
::: POTNIŠKI ODDELEK :::
216 West 18th Street, New York

BOŽIČNA DARILA

Vsem onim, ki nameravajo za letošnji Božič svojim lju-dem v starem kraju poslati kako denarno darilo, bi sve-tovali, da to čimprej store. Denarne posiljatev se še ve-dno izplačujejo v Jugoslaviji in Italiji. Da pa je denar izplačan v kar najkrajšem času — v petih dneh — svetu-je-mo, da se pošlje po kabl, kar velja samo \$1.— več. —
POTNIŠKI ODDELEK SLOVENIC PUBLISHING COMPANY, 216 W. 18th Street, New York, N. Y.

betali s tretjo: o sejah in skle-pih gospodinjstevskih družstev, o otrocih, o pripravah za piknik in sploh o vsem, o čemer zna-jo ženske govoriti.

Vso ljubo dolgo pot sem mor-al držati roke na kolenih, ka-diti je bilo na prvih sedežih prepovedano.

Že sem si hotel nekoliko o-sladiti moje kritično sedišče, ko je ena mojih neprostovolj-nih sprejemalk začela vleči skozi zobe moža tretje nenav-zoče prijateljice.

Mož tiste nenavzoče, nesre-čne prijateljice — čujte in str-mite! — piše. Ko ga je nedav-no srečala in spregovorila par besed z njim, je bruhnil iz njega duh po žganju ... Ali ni to nekaj strašnega? O, ti ubo-ga Mary! (tako je bilo namreč ime tisti nesrečnici), kaj je vendar zagrešila v življenju, da ji je Bog poslal takega dedca na vrat? Fej, sram ga bodi! In sram naj bo Roose-velta, ki skuša odpraviti pro-hibicijo. — Če bi bilo po mo-jem, — je pripomnila najbolj osata med njimi, — bi dala postreliti vse pijanec! — Naš pastor ima prav ... Žival ve, kdaj ima dosti, človek, ki je po božji podobi ustvarjen, se pa ne zaveda svojega dostojan-stva in živi in živi ...

Take in sligne so mi udar-jale tri četrtine vožnje na uho. Da nisem mogel v takšnih okol-činah vzeti iz malhe trebuša-te steklenice, ki mi jo je dala gospa Reza za popotnico, ter napraviti par poštenih požir-kov, si lahko mislite. Zato tudi sovražim vožnjo z busom.

Znatno boljše je vlak. Člo-vek se v železniskem vozu že vsaj lahko pretegne ali se pa za silo sprehodi med sedeži. In če hoče kaditi, gre v vagon za kadilce.

Toda tisto enakomerno ro-pofanje kolesja utruja in ubija žive.

Po vsaki daljši vožnji z vla-kom mi je tri dni ropotalo po glavni.

Vožnja v čolnu ali na ladji ne prija mojemu želodecu. Ni treba potovanja v Evropo, pač pa samo par milj v čolnu po mirnem jezeru, pa mi takoj priskoči moj patron Urh na po-moč.

Se celo ponižen ferryboat med New Yorkom in New Jer-seyem mi je bil včas odveč.

Predstavljajte si pa mrzel zimski dan v domovini. Vsa pokrajina je pokrita z debelim snegom. Cesta je gladko izvo-ženo. Po cesti drže sanke, v katere je prežen vranec.

Potnik je do vratu zavrt v toplo odejo. Kučmo ima pove-zeno preko ušes. Izpod vran-čevih kopit se iz snega krešejo iskre. Kraguljčki na konjskem komatu zvončkljajo tajinstve-no melodijo.

Na ovinku se pred belo hišo konj kakor na povelje ustavi. Ve namreč, česa je potreben njegov gospodar.

Ni treba dolgo čakati. Na pragu se pojavi zdravo rdeče-lično kmečko dekle, noseč na velikem lesenem krožniku v prtič zavito steklenico, krajec domačega kruha in zapeljivo dišečo klobaso. Od klobase se kadi, omamen duh po kuha-nem vinu šine v nos.

Če kdaj tekneti človeku jed in pijača, mu tekneti ob taki priložnosti.

Dekle vošči srečno pot in pospravi posodo. Pokrepčan švigne gospodar z bičem po zraku. Vranec zahrška, kra-guljčki zavzvončkljajo, sani zdrče po gladki poti v mrzel zimski dan.

To, prijatelji, to je najpri-jetnejša vožnja.

Kratka Dnevna Zgodba

R. P.:

Bela vrana

To je zanna stvar, da postane mož, ki pretirano hvali lastno ženo, ob vsaki ugodni ali neugodni priliki, kmalu smešen, toda ne morem si pomagati: moja Kity je posebej nalkavna. Vsaka beseda iz njenih koralnih ust je med, vsaka kretnja posebej privlačna. Pokažite mi dražestnejše bitje od moje Kity.

Prosim namreč za prijazen prizanesljivost, če odkrito priznam, da še redno ljubim svojo ženo, čeprav sva poročena že tri leta, kakor sem jo ljubil prvi dan po poroki in da živim v nepretrganih medenih tednih. Med nama dvema je najmanjši nesporazum, spor ali prepričevalna stvar. Isto velja za prizore trmoglavosti, krčevitega joka ali celo omedlevice iz preizkušnega arzenala žen, kako slišim. — Bog obvaruj!

Nedavno je imela moja Kity rojstni dan — kolikerkoli? To vezen njenih staršev samo ona, kajti meni delikatnost ne dovoljuje zanimati se za to. Toda nekaj dni prej je bila moja dolžnost poskrbeti za primerno darilo, saj sem vzoren mož. Toda kaj bi ji kupil? In tako sem nekoliko po obedu nežno požal ročico svoje drage Kity in ji dejal kar tako mimogrede: "Čuj Kity, ti si prava zakladnica pametnih idej. Svetuj mi. Neki gospod mimogrede reče moji dober znanec, si je glavno v vprašanju, kako bi najlepše izkazal pozornost svoji ženi ob rojstnem slavlju in ker mi ni prišlo na misel nič pametnega, se je obrnil name za nasvet. — Kar tako med trgovskimi posli se je spomnil na to. Meni pa tudi ni prišlo takoj na misel nič prijemljivega. Kaj bi svetovala ti, srček moj?"

"Ala, rodbinska proslava!" se je zasmejala moja Kity lakavo. "Poznamo to! In takoj ti povem, dragi Rihard, da zadeva ni tako enostavna. Treba bi bilo v prvi vrsti vedeti,

kakšne vrste je ta rodbinska proslava in vsaj malo od bližnjega poznati ženo tvojega znanca. Videti bi bilo treba ali je mlada, ali stara, lepa ali grda itd. Povem ti pa takoj: če bi šlo slučajno zame ... No, nikar ne delaj osuplega obraza — požgajkala me je pod brado, ko sem napravil odklonilno kretnjo — "vem, da ne zame, toda pravim samo tako pogojno. Če bi šlo zame, bi mi bilo najljubše darilo — bela vrana."

Pomislite prosim! Bela vrana! To me je osupnilo. Prvi hip niti vedel nisem, kaj bi odgovoril. Šele čez nekaj časa sem si malo od presenečenja odponogel in dejal počasi:

"Toda Kity, srček moj, kaj ti pa pride na misel? To je prav tako, kakor če bi hotela modrino z neba ali škorkljo, ki nosi otroke ..."

Prekinila me je zelo odločno, položila mi je ročico na usta in ponovila:

Nobenih razlag niti izmikanih vztrajam na beli vrani."

"Toda dušica, Kity, bodi no vendar pametna, sem poskušal ngovarjati v hudi zadregi. "Kolikor vem, belih vran sploh ni, to je samo plod človeške domišljije, žaljiv pomen, s katerim se označuje nekaj neobstoječega, neizpolnjenega in kaj vem kaj še." — In kar potiti sem se začel pri tej razlagi.

"Nič ni neizpolnjenega ženo ljubčemu možu, če naj izpolni željo bitja, ki mu zatrjuje, da ga žubi" se je odrezala moja Kity s sumljivo hladnim glasom. "Vidim, da me ne ljubiš več. Nikar ne taji tega, ti grešni izdajalec."

"Kaj ti pa pride zopet na misel! Saj veš dobro, da si moj edini zaklad. In poskusil sem objeti jo. Toda naletel sem slabo. Potisnila me je od sebe in zaspepala:

"Žal, je med nama konec vseh intimnosti."

In ko se nisem zmenil za to, me je pahnila o dsebe, kakor

še nikoli v treh letih zakonskega življenja.

"Proč gospod! Ne dotikajte se me! Sploh ne razumem zakaj ste me vzeli, ko me ne ljubite in ko iščete vse mogoče pretnice, da bi vam ne bilo treba izpolniti moje želje. Ah jaz nesrečnica, kaj sem dočkala od moža, ki sem mu dala vse!"

In verjemite mi ali ne, zaplakala je tako bridko, da so se meni solze zalile oči. Stal sem pred njo kakor poparjen. Slednje sem si pa toliko opomogel, da sem odgovoril:

"Dragica, prepričam te, kako veiko krivico mi delaš, kako se motiš o meni. Vsako tvojo željo sem doslej izpolnil in izpolnil bom tudi to. Pravkar sem se spomnil, da je na pragu tvoj rojstni dan. Če želiš dobiš zanj — belo vrano."

Mrki obraz si je kakor po čudežu zjasnil, kakor da je zlato sonce posijalo po viharju na nebo. Burno me je objela in me zasuila s poljubi.

To bi bilo torej dobro, toda kako naj izpolnim svojo obljubo? Napočil je njen rojstni dan. K obedu sem prišel s krasnim šopkom in silno utripajočim srcem. In dejal sem: "Draga Kity, na današnji pomembni dan, ob obletnici tistega dne, ko mi je dobri stvarnik, sant ne vem, pred kolikimi leti poslal tebe. Ti želim vse najboljšo!"

Ko sem jo pa hotel objeti, mi je nastavila šopek.

"Počakaj, ne tako hitro. Kje je pa obljubljena bela vrana?"

In Kity je napravila razočaran obraz, kakor da krasnega šopka sploh ne vidi.

"To sem vendar jaz, jaz sani — sem odgovoril pogumno. Mož, ki po 3 letih zakonskega življenja še vedno ljubi svojo ženo, prenaša vse njene muke in je pripravljen izpolniti vsako njeno željo, pa naj bo še tako vihrava, tak mož je vendar svoje vrste bela vrana."

"O, ti prebrisane! Pa si mi jo le zagodel." — In nama me je objela.

TETANUS

Vsak kdor je prišel kdaj v bolnico z odprto rano, ki je prišla kakorkoli v stik z zemljo, je dobil injekcijo proti tetanusu. To važno sredstvo sta dala človeštvu Behring in Kitasato. Ta dva učenjaka sta prva izdelala serum proti tetanu in s tem sta znatno znižala umrljivost odnosno število žrtev te po vsem svetu razširjene strašne bolezni. Njena zahrbitnost je v tem, da se razvija pogosto iz neznatne ranice, za katere se človek niti ne zme-mi.

Povzročitelj te bolezni je znan od leta 1885. Pod mikroskopom ga vidimo kot drobno palčico, ki ima mnogo resic. Eno lastnost pa ima bacil tetana, ki ga dela manj nevarnega nego bi prav za prav moral biti. Če pride v rano, morajo biti podani anaerobni pogoji. To se pravi, da mora biti rana taka, da nima zraka do nje dostopa, sicer ni škodljiv. Zato so nevarne rane, v katerih se drži prst, odnosno ki se hitro zapro, kakor recimo vbojnjaj z žebeljem, trsko in podobno. Bacil proizvaja v rani strup, tako zvani tetanotoksin in to postane človeku usodno.

Inkubacija, ali doba od okuženja do izbruha bolezni je različna; traja od 3 do 20 dni. Statistika kaže, da je bolezen tem hujša, čim krajša je inkubacija, in nasprotno, da imajo oboleli ljudje mnogo izgledov

Angleško obalsko poveljstvo

V angleških vojaških poročilih večkrat slišimo o obalskem poveljstvu. Obalsko poveljstvo vrši v moderni vojni najvažnejše naloge. V javnosti je najmanj znano. Obalsko poveljstvo razpolaga s pomembno količino letalskih sil sestojecih iz najtežjih bombnikov in hitrih, srednje težkih in izvidniških letal, ki služijo za zelo dolge polete tudi v najslabšem vremenu.

Piloti za ta letala morajo biti v resnici pravi umetniki v letenju, posadke na njih morajo biti izpopolnjene v vseh vrstah letalske tehnike. Biti morajo odlični radiotelegrafisti, seči za obstreljevanje z bombami in strojnimi. Poleg omenjenega morajo biti člani posadke na omenjenih izvidniških letalih sposobni izvršiti vsake vrste popravila v letalih med letanjem, ker predstavlja vsak polet z izvidniškim letalom za dolge proge pravo pustolovščino.

Naloga obalskega poveljstva je, javiti vsako gibanje in vožnjo sovražnega brodovja, bodisi da je to na norveški obali, v Severnem morju, v Rokavskem prelivu ali v Atlantskem morju okrog angleške obale. Glavni stan obalskega poveljstva ima v ta namen na razpolago močnejše radiotehnične naprave, ki jih stalno izpopolnjujejo. Neprenehoma so na delu izvidniška letala, in čisto se pripeti, da dajejo ta bombnikom poročila o nasprotniku in navodila za napad. Po zlomu Francije se področje, ki naj ga opazuje in bombardira letalstvo obalskega poveljstva, izdatno razširilo nad industrijskimi in prometnimi kraji letalske sile obalskega poveljstva.

V zadnjem tednu so bile letalske sile obalskega poveljstva vedno zaposlene od Emdena na severu do Cherbourga. Dobro seznanjene z nemškim obrambnim načinom, so obne-tavale vedno iste cilje z bombami. Kapitan, ki vodi vsa ta dela, pripoveduje:

"Vsak moj oficir pozna dane pristanišča, katera mora napadati. Zelo lahko nam je

hitro preleteti Rokav in izne-nada napasti, kakor je z druge strani prav tako lahko za Nem-ce. Mnogo težje nam je izsle-diti nemške čete in njihovo do-bro skrite ladje in splave za prevoz čet. Le še katero slu-čajno zadene mo, pade kritje, za katerega se skrivajo in jih lah-ko obstreljujemo. Brez dvoma jih je mnogo nagradenih po pristaniščih in zalivih. Mnogo smo jih že razbili, toda preveč jih je in predobro so skrite, da bi jih mogli uničiti."

LETA IN INTELIGENCA.

V Barelay, Cal., so delali poskuse o inteligenci ljudi v raz-nih dobah. Ti poskusi so po-kazali, da je človek 45 let spo-sobnejši od zelo mladega člo-veka.

Dr. Fr. H. Fridman, dekan pedagoške fakultete na kali-fornijskem v-unčilišču, trdi, da so bili izmed 2331 ljudi med desetimi in devetdesetimi letom — s takšnimi je namreč delal učenjak te zanimive poskuse — sposobnejši ljudje, ki so že bili prekonali štirideseto leto. Če-prav je doslej veljalo, da dose-žejo ljudje največjo intelektualno sposobnost med 20. in 40. letom.

"Na podlagi teh poskusov," je izjavil učenjak, "smo spo-znali, da se po 40. letu intelek-tualna sposobnost človeka ne zmanjša, razen če jo človek sam zanemari."

KAKO SE NAJENOSTAV-NEJE OBVARUJETE PREHLADA.

Ali se pogosto prehladite? Če je tako, potlej se vsekako in po vsaki ceni — zaljubite. Neki francoski zdravnik je iz-javil, da zaljubljenost najbolj varuje človeka pred prehla-dom. "Razburjenje, ki ga zbu-ja ljubezen, utrdi v človeku od-por proti infekciji," trdi ta zdravnik.

75 LETNI STARČEK REŠIL OTROKA.

Prisotnost duha in pogum so lastnosti, ki jih človek tudi v visoki starosti ne zgubi, kakor vidimo iz sledečega dogodka, ki se je pripetil pred kratkim v Utrechtu. Triletna deklica je peljala v vozičku majhno se-striko na sprehod. Na bregu neke tanošnje vode, ki je bil precej strm, deklica vozička ni mogla več zadržati. Morala ga je pustiti in voziček z otrokom vred je zahrlnil v vodo. Milo je vpila in jokala ob bregu. Ljudje so strmeč obstali drugi so zmagali z rameni in šli na-prej, nihče pa ni bil tako odlo-čen in z duhom prisoten, kot neki 75letni mož, ki je tudi vi-del to nesrečo. Ne da bi po-mišljal, je skočil v vodo in rešil otroka iz objema valov.

BOLEČINE V KITAH NAGLO ODSTRANJENE

Nikar po nepotrebnem ne prenašajte bolečin v kitah. Na tisoče ljudi je bilo nepričakovano rešenih revmatič-nih bolečin, bolečin v kitah in zgibih s priprostim drgnjenjem s Pain-Expeller-jem. To nenavadno zdravilo naglo pomaga. Do sedaj je že bilo prodanih nad 17 milijonov steklenic. Kupite Pain-Expeller. Zahtevajte Pain-Expeller s sidrom na steklenici.

SLOVENIAN 124

"GLAS NARODA" pošiljamo v staro do-movino. Kdor ga ho-če naročiti za svoje sorodnike ali prijate-lje, to lahko stori. — Naročnina za stari kraj stane \$7. — V Italijo lista ne pošiljamo

Nova zaloga...

in tudi nekaj novih knjig in pisateljev

SLOVENSKE KNJIGE

HUBERT

Spisal Paul Keller.
Roman iz lovskega življenja.
cena \$1.—

JERNAČ ZMAGOVAC

Spisal sloviti poljski pisatelj
HENRIK SIENKIEWICZ
Kakor vsi njegovi romani, je tu-di ta zelo zanimiv.
cena \$1.—

KRAJ UMIRA

Spisal JOŽKO JURAČ
Mlad koroški Slovenec zelo ja-sno in zanimivo popisuje življe-nje kmetov in rudarjev.
cena \$1.—

KAKOR HRASTI V VIHARJU

Spisal Strachwitz.
Zelo zanimiva povest iz do-mačega življenja.
cena 75c

MOJE ŽIVLJENJE

Spisal IVAN CANKAR
Najboljši slovenski pripovednik in pisatelj je Cankar, ki v tej knjigi pripoveduje marsikaj zanimivega iz svojega življenja.
cena 75c

NA POLJU SLAVE

Spisal HENRIK SIENKIEWICZ
Pisatelj popisuje slajno zmago poljskega kralja Jana Sobieske-ga nad Turki pri Hotinu in s tem osvobodjenje Poljske. S to zmago je bila končana turška sila, pod katero so toliko trpeli tudi slo-venski kraji.
cena \$1.—

ROŠLIN in VERJANKO

Spisal JANKO KERNIK
Kernik, ki je poleg Josipa Jurčiča naš najboljši pripo-vedalni pisatelj, v tem roma-nu popisuje življenje in do-godke na gradu Dvor v dolini Krke na Dolenjskem. Ro-man je zelo zanimiv od za-četka do konca.
cena \$1.—

Rojakom priporočamo, da naročijo te knjige že sedaj, ker zaloga je omejena in zaradi evropskih razmer je težko dobiti v tem času dokladek.

OTROCI SOLNCA

Spisal IVAN PREGELJ
Poznani slovenski pisatelj popi-suje čudovit svet med zarkostjo južnega solnca in senco hladne severne noči.
cena \$1.—

ROKOVNJAČI IZPOD TRATE

Spisal Kazimir Przerwa-Tetmajer.
Zelo zanimiva povest o divjem lovu na Gronitovskem.
cena 75c

SODNIKOVI

Spisal JOSIP STRITAR
Starosta naših pisateljev in prav-zaprav oče pravilne slo-venščine v tem svojem roma-nu živo in zanimivo popisuje življenje na deželi.
cena \$1.75

V ZARJE VIDOVE

Spisal OTON ZUPANČIČ
Najboljši in še živčeli sloven-ski pesnik podaja s to zbirko zopet nekaj umotvorov. Pesmi so posvečene njegovi ženi Ani.
cena \$1.—

ZADNJI VAL

Spisal IVO ŠORLI
Poznani slovenski pisatelj nam v tej knjigi podaja ze-lo zanimive podatke o svo-jih doživljajih v Rogaški Sla-tini.
cena \$1.—

ZNANCI

Spisal RADO MURNIK
Poznani humorist v tej knji-gi kaže razne značilje ter knji-go sam označuje kot "Povesti in orisi."
cena \$1.25

ZIMA MED GOZDOVI

Spisal Pavel Keller.
V tem romanu Keller v svetlih barvah riše dogo-dke na kmetih in posebno v gozdovih.
cena \$1.25

ZADNJI MOHIKANEC

Spisal J. F. Cooper.
Dejanje se vrši v letu 1757, ko so še Indijanci kralje-vali v lepi Mohavk dolini v kraju, ki obsega sedanji državni New York in Ver-mont.
cena \$1.—

Naročite pri:

KNJIGARNI
"GLAS NARODA"
216 W. 18th Street,
New York, N. Y.

Poštnino plačamo mi.

Najboljši prijatelj

v nesreči vam je:

SLOVENSKA NARODNA PODPORNJA JEDNOTA

BRATSKA, DELAVSKA
PODPORNA USTANOVA

Sprejema moške in ženske v letih od 16. do 50, in otroke do 16. leta starosti.

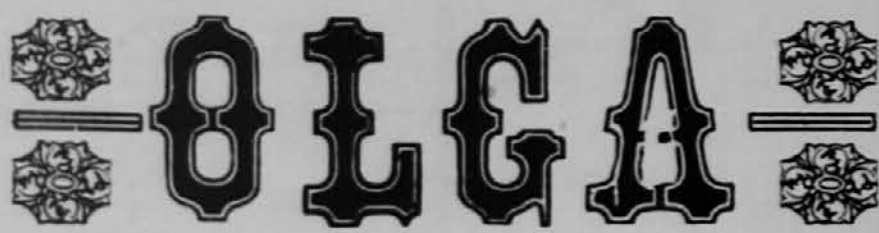
ČLANSTVO: 52,000

PREMOŽENJE: \$8,000,000.00

Za ožje informacije glede zavarovanja vprašajte lokalnega tajnika društva SNPJ

Glavni stan:

2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ROMAN — Spisal: FRAN GOVEKAR.

9

"Ne, ne. Glejte, kako krasno sije solnce. Tudi vam sije. Bog se smeje na vas in vas pozivlja, da živite, da ste srečni in dajete srečo drugim. Verjemite, nobena noč ni tako črna, in dolga, da bi je ne pregačala zlata in rožnata zarja! Ah, smrt prihaja vedno prezgodaj, zakaj živeti je sreča. Vsaka bilka rada živi, najmanjši črv se brani umreti. A človeku je življenje uživanje v delu, dobroti, ljubezni, občudovanju krašote nebeskega stvarstva, čudovitosti božanskih isker v človeških izumih. O, sreča je živeti, gospodična Olga!"

Tiho je ihtela vase in si tiščala robec na oči. On pa ji je govoril o luči, ljubezni in življenju, ki so najvišja sreča, zvezani med seboj tako močno, kakor tema, mržnja in smrt, edina nesreča človeških vlin, ki so le razvele popki bolesti in skrbi. Kal dolgo prenašane bolesti prinaša kot sad vse zmagujočo moč volje in krašote božanskega blagega srea. Po bolesti se vzpne človek do popolnosti.

"Pojdiva, Vse vam zaupam," je dejala Olga.

Šla sta počasi ob reki, krenila čez most, dospela v vas in prišla od nasprotni strani in zopet preko drugega mostu nazaj v mesto. Srečala nista nikogar. Ljudje so bili že doma, ker je bilo do popoldanskega cerkvenega opravila še pol ure. V kratkih stavkih mu je povedala tragedijo svoje ljubezni.

V Ljubljani se je bila na neki veselici takoj po prevratu seznanila z Jankom Štepišnikom. Vse je planetelo od sreče, da smo Slovenci postali svobodni in smo pod jugoslovanskim kraljem končno združeni v veliki državi. Vsak Slovenec je nosil takrat srce na dlani, dušo na jeziku. Objemal bi se bil z vsakim človekom. Bili smo pijani od sreče in ponosa.

Tudi ona je šla z materjo na tisto veselico. Petje, godba, govori in vzklikanje, kakor bruhanje ognjenika, ki se je končno osvobodil napetosti. Neznanci so se radosti razgovarjali in si stiskali roke, kakor bi si bili prijatelji že davno.

In takrat je prišel Janko k njuni mizi. Niti predstavitelja ni bilo, nego je kar prisedel in njuna pripovedoval. Očaral je mater in njo. Eleganten častnik ki je bil med vojno v tolikih deželah, je videl toliko lepega in doživel toliko strašnega. In šele polagoma je zvedela iz njegovega pripovedovanja, da je sin edinec tovarnarja bogataša.

O, nič ji ni dvorilo, njegove oči so ji govorile, da mu je všeč. Nič si ni domisljala zaradi tega, a ko sta se z materjo vrnili domov, sta si povedali, da se še nikoli nista tako srečali s tako simpatičnim maledničem.

Štirinajst dni nato je prišel Janko senčkanj in jo poiskal v stanovanju. Slučajno, mimogrede, z avtom. Da ji sporoči materin pozdrav; v Ljubljani jo je bil srečal, spremljal domov in se razgovarjal o njej. Tako je pravil. A vedela je, da je prišel nalašč in le zato, da vidi zopet njo. Samo nekaj minut je ostal, toda njegove oči so ga izdajale. In ko je bila zopet v Ljubljani, jo je našel in naj je bila kjerkoli; Janko je prihitel za njo, prisedel, se pošalil in pokramljal z njo in mamjo.

Kaj bi tajila. Materi, vdovi skromnega uradnika, se je Janko prikupil, ona pa ga je vzljubila. Saj je bil tako lep, moder, energičen mož! A zatajevala se je in se vedla vedno resnobno. Prav dobro se je zavedala, da je reyna učiteljica.

Toda po nekaterih mesecih je začel prihajati celo k materi na dom in je govoril z njo o meni, kakor da je čisto naravno, da postaneva mož in žena. Materi je bilo sram, ko ga je morala sprejemati v sobi s skoraj beaškim pohištvom, a bila je nepopisno srečna. Le meni ni rekel dolgo nobene besede o svoji nameri. — Naenkrat mu je umrl oče; zadela ga je kap. Janka pa ni bilo dolgo več niti k mami niti k meni. Skrivaj sva jokali vsaka zase in če sva ga omenili, sva druga drugi dopovedovali, da misva gojili nade v skupno bodočnost. Tovarnar je in gotovo se skoro oženi, kajpak. Govorili sva hladno, a srce nama je krvavelo.

A prišel je zopet, me vpričo mame objel in zagotavljal, da je bil z dušo vedno pri meni. Zaradi očetove smrti je imel toliko dela, da nikakor ni utegnil priti k nama. Seveda sva bili nepopisno srečni.

On pa je prihajal odtelej skoraj vsako nedeljo par ur semkaj v Trstenik in mi prisegel, da me vzame za ženo takoj, ko se uredi tovarna in se izplača sestrni poslednji obrok dedščine. To pa se zgodi v par mesecih.

Človek sem, mlada, vročega srea, vroče krvi, gospod ka-tehet. In tako se je zgodilo meni, kakor že tolikokrat. Obu-pala bi bila, toda znal mi je izposlovati daljši bolniški dopust. Malone leto dni sem ostala pri materi; rodila sem hčerko, jo dožila nekaj mesecev, potem pa zopet nastopila službo. Ma-ti se je preelila, in zdaj mislijo ljudje, da ima na reji tuje dete. Jaz pa vidim hčerko jedva vsaka dva meseca. Detetu je že poldrugo leto, a Janko prisegel še ni izpolnil. Vedno se je nanovo izgovarjal. Materi in meni pa je postajal položaj nez-nosen. Lani me je snubil posestnik Novak, letos me je snubil knjigovodja Kropar, a odklonila sem in, da si sta prijetna človeka.

Kaplan se je zdrznil ob Novakovem imenu ter naglo vprašal: "Odkod poznate Novaka?"

"Že iz let na pripravnici v Ljubljani; on gimnazist, jaz preparandka; samo dve leti je bil pred menoj. Značajan, ne-žen mož je — moderen, podjeten človek!" je odgovorila Olga.

"Torej vam je simpatičen?"

"Da, zelo. Vem, da me ljubi še vedno — vzlic vsemu Le jaz bi ga ne mogla ljubiti."

"Mislite? A se varate. Kakor mesec se izpreminja srce. Na svojo srečo. Zakaj sicer bi bilo življenje nezno-no."

"Ljubiti resnično je mogoče le enkrat."

"A če se človek zave, da je ljubil nevredneža ali nevred-nico ter najde bitje, ki ... No, prekinil sem vas. Prosim, pripovedujte dalje."

V senci vojne

Če govoriš v Nemčiji z mla-ve ne more več pteklitati. Pri dimi ljudni 20 ali 30 let, o mož-nostih za njihovo gospodarsko-udeleževanje po končani voj-ni, dobiš vedno isti odgovor: kolonije grem malo pogledat, S čila. Povedo ji, da je poroka tem je beseda o kolonijah kon-čana. Nihče ne govori, katere o te kolonije, kje leže, kako velike so itak. Nekateri znan-ci, pa vendar potrjujejo naše ugibanje, da so to nekdanje nemške kolonije v Afriki. Zato govorijo tečaji za afriške jezike, ki jih je sedaj vse po no po nemških mestih in so dobro obiskani. Učijo se afriški je-zik suaheli, jezik, ki ga govorijo domačini nekdanje nemške vzhodne Afrike, sedanje anglo-ške Kenije, ki je, kot se je prav v zadnjih dveh letih po-kazalo, kolonija, obetajoča od-lično bodočnost.

Tečaje organizira nemška "Arbeitsfront". Obiskujejo jih mladi uradniki, trgovci, roko-deleci, pa tudi ženske je videti med njimi. Vsak teden dvakrat se zberejo ob večernih u-rah v šolskih klopih neke ber-linske gimnazije. Učitelj afri-ških jezikov odkriva "suaheli" učencem skrivnosti posebnega bantua narečja; nič skupnega nima ta jezik z evropskimi je-ziki, zato moraš biti zelo vztra-jen in marljiv, če se hočeš kaj naučiti. Ti se že sedaj uče, da bi mogli po končani vojni prvi v pričakovane kolonije.

Še mnoge druge posebnosti je prinesla vojna. Med nje spa-dajo zlasti poroke brez ženi-nov. Te poroke potekajo prav tako, kot je pač običajno, le eden vedno manjka pri obredu: ženin. On je nekje daleč na fronti, pri poroki pa ga zasto-pa namestnik. Vojna zahteva od mladih zakoncev, ki se ina-ta rada in hoče ta skleniti zvezo za vse življenje, da sta ločena drug od druge v tem važnem trenutku, ko sklepata življen-sko medsebojno zvezo. Ženin je podpisal pred svojim bata-lionskim poveljnikom izjavo, v kateri izraža svojo neprekljeno voljo, da hoče vzeti za ženo de-kle, ki si ga je izbral in ga v tej izjavi imenuje. On ve in se strinja s tem, da bo med njima sklenjen v trenutku ko bo ne-vesta pri poročnem obredu iz-javila, da hoče z njim stopiti v zakon. Dva meseca velja taka vojakova izjava. Po dveh me-secih pa vojak svoje dane izja-

TISOČLETJA STARE EGIPČANSKE DIŠAVE.

Ko so pred kratkim arheolo-gi spet odkrili star egipčanski grob in ga odkopavali, so bili pri tem delu zelo prijetno iz-nadeni.

Ko so odvalili velikanski ka-men, ki je zapiral vhod v grob-nico, jim je zavel v obraz ne-verjetno prijeten vonj po sve-žih cvetlicah. Seveda učenja-ki nikakor niso mogli razume-ti, kako more v zaprti grobnici skozi tisočletja tako lepo diša-ti po cvetlicah. Takoj so za-čeli stvar raziskovati in prišli so do zanimivega zaključka. V grobnici so krasne egipčanske vaze, v katerih je najbrže pred tisočletji bilo cvetje. V te va-ze so sorodniki umrlega vli-li nekaj kapljic dragocenega de-hiščnega olja, katerega duh je po-kojnik najbrže zelo cenil. To olje je tako skozi tisočletja raz-livalo svoj duh po grobnici in je še do danes ostalo nepokvar-jeno. Kako so Egipčani mogli izdelovati olje takšne kakovo-sti, je seveda za nas uganka, ki so jo Egipčani skupno z dru-gimi zagonekanti vzeli v grob.

PESMARICA "Glasbene Matice"

Uredil dr. Josip Čerin

Stane samo \$2.—

To je najboljša zbirka slo-venskih pesmi za moški zbor. Pesmarica vsebuje 103 pesmi. — Dobite jo v Knjigarni Slovenic Pub-lishing Co., 216 W. 18th Street, New York, N. Y.

ZGODOVINSKI ROMANI SVETOVNOZNANEGA POLJSKEGA ROMANOPISCA

Henrika Sienkiewicza

PO POSEBNI CENI

KRIZARJI

I. in II. zvezek, broš. ... \$3.75

MALI VITEZ

Vezano \$3.25

POTOP

I. in II. zvezek, broš. ... \$3.50

QUO VADIS

I. in II. zvezek, broš. ... \$3.—

ZA KRUHOM

Broširano ... 25c

Z OGNJEM IN MECEM

Mehko vezano \$2.—

(Poštino plačamo mi.)

Slovenic Publishing Company

216 W. 18th Street

New York

PISMO IZ DOMOVINE

(Nadaljevanje s 2. str.)

potem v centralni vladi dr. Ju-raj Šutej, dr. I. Andreš, dr. Torbar in dr. B. Smoljan so iz-vršili silne in maksimalne na-pore, ki so se dali izvršiti, da se banovina Hrvatska že v tej pr-vi etapi pokaže sposobna, da u-treže vsem pogojem in potre-bam svojega obstanka in da Hrvatske tako opravičijo tudi na delu svojo dosedanje borbo, ki se je čisto imela za borbo be-ed in pravnih zvijač a je bila v pesnici življenjski boj na-roda, ki kaže toliko smisla za življenje in de'ovanje v vladi, kolikor ga je kazal včeraj v o-poziciji.

Voditelj hrvatskega naroda so bili v tem svojem delovanju počrtni od vseh konstruktivnih moči hrvatskega naroda, pa je videti danes v raznih panogah narodne delavnosti v Zagrebu imena Ivana Meštroviča, dr. A. Štampara in mnogih drugih; noler njih pa je videti tudi Sr-be iz banovine Hrvat-ke same. Vse ustvarjajoče moči hrvatskega naroda so se zedinile ter na-pele, da si z vzajemnim delom zgradijo domovino ter ji dajo boljše in dovršenejšo obliko pa vsebino. Za dr. Mačkom razvi-je v tem delu veliko delavnost dr. J. Krnjevič, ki sprejema vsak dan na sto in sto kmotov na predstavnikov iz vseh kra-jev banovine. Vsled svojega dolgoletnega bivanja v Švici ima on največ smisla za federa-listične ureditve banovine Hr-vatske.

Medtem so vse moči dr. Mač-ka posvečene ohranitvi miru. On ve, da je hrvatski narod po-stavljen v takšen zemljepisen položaj, da mora modro varo-vati svojo neodvisnost in da bi vsaka vojna pomenila smrt za hrvatsko civilizacijo. Vsled te-ga je šel dr. Maček od početka svojega delovanja v vladi, pod-piraje v tem oziru identično po-litiko kneza Pavla, za tem, da ohrani Jugoslavijo v neutr-alnosti, kakor so to storili Švi-carski in švedski državniki. Dosedaj mu je to tudi uspeva-lo. Hrvatski narod mu je za to zelo hvaležen. Kajti ob vseh svojih demokratičnih čustvih in ob tem, da je neprestano tr-pel za principe pravice, svobo-de, in enakosti, meni hrvatski narod, da je vojna zelo veliko zlo, ki bi na njem samem pustilo mnogo hudih posledic. Ali čeravno pristaja dr. Maček na politiko miru ter dela za njo, je vseeno daleč proč od tega, da bi žrtvoval ali zamenil da-našnjo svobodo in neodvis-nost Hrvatske za kakršnokoli dozdavno in mamljivo politič-no prednost, a v resnici kapitu-lacijo, protektorat ali nekaj sličnega, če ne morda še kaj hujšega.

Dr. Maček ve, da mora biti majhen narod vedno priprav-ljen za to, da se brani in da se mora v usodnih dneh hori-ti za ohranitev svoje pridob-ljene samostojnosti. Zato de-luje on kakor tudi dr. J. Šutej v lastnosti finančnega mini-stra vedno na vsakem ojačenju de-želne obrambe, pri čemer ima popolne simpatije od vseh vo-iških krogov. Sodelovanje Hrvatov v centralni upravi v Beogradu je že doslej poka-zalo, koliko let je bilo zaman iz-gubljenih s tem, da so se držali Hrvati izven upravne odgovor-nosti, ko je bilo njihovo prispe-vanje državi od velike in dra-gocene koristi. Hrvatski na-rod je v najtežjem trenutku po modrosti enega redkega člove-ka, kakor je dr. Maček, odločil ne samo svojo usodo, nego tudi usodo Jugoslavije. Hrvatski narod je s tem dokazal, da si je želel Jugoslavijo, ali to pa ta-ko, da bo v njej enakopraven, svoboden in neodvisen pa do-bro vedoč, da zanj ni pravega obstanka drugače kakor v lju-bezni in ob sodelovanju z nje-govimi krvnimi brati Srbi in Slovenci.

★
**knjige,
ki Vas
bodo
zanimale!**

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

MORSKI RAZBOJNIK. Spisal Fred. Marryat. (193 strani.) V duhu čitatelja oživi romantika v najbolj pestrih barvah. — Kri in ljubezen. — Vileštvo in maščevanje. — Časi, v katerih sta spretnost in gibčnost odločevali. Cena 85c.

MORSKI VOLK. Spisal Jack London. (328 strani.) — Eden najboljših ro-manov znamenitega ameriškega pi-satelja, ki je pisal svoje romane naj-več po svojih lastnih doživljajih. Roman je zanimiv od prve do zadnje strani čitatelj ga ne bo odložil, do-ker ga ne bo prečital do konca. Cena \$1.25

SAMOSILNA. Spisal Anton Navačan (153 strani.) Knjiga vsebuje deset povesti slovenskega pisatelja Nova-čana, ki se je proslavil s svojo zbir-ko "Naša vas." Snov je povečini vzeta iz življenja naših rojakov iz bivše Štajerske. Cena \$1.50

ZADNJA NA GRMADI. Spisal Franc Jaklič. (263 strani.) Tudi dolenska Ribnica je imela svoj čarovniški proces. Pisatelj Jaklič je na podla-gi zgodovinskih virov dobro opisal preganjanje in kaznovanje "čarov-nice," ki so bile sicer povsem ne-dolžne ženske. Cena \$1.00

UMIRAJOČE DUŠE. Spisal Ilka Vašte. (220 strani.) Roman iz stare Ljubljane. Značaji so izrazito opi-sani, istotako tudi takratne navade. Ljubljana nam je povečini znana iz začetka sedanjega stoletja, kdor jo pa hoče poznati iz prejšnjih stoletij, naj prečita ta roman. Ne bo mu žal. Cena \$2.50

HČI CESARJA MONTEZUME. Spi-sal M. Rider Haggard. (383 stran.) Delo, ki zavzema odlično mesto v svetovni literaturi. Napeto do skraj-nosti. Čitatelj bo roman z užitkom prečital od začetka do konca. Cena \$1.50

POSLEDNJI DNEVI POMPEJA. Spi-sal Bulver. (2 knjigi in 280 stra-ni.) Zgodovinski roman iz časa, ko je bohtelo razkošno življenje v Pom-pejih in Herkulanumu. Borbe s amfi-teatru. Spletke egipčanskega "ča-rovnika." Glauk in njegova ljube-zen. Strašna usoda. Cena \$1.25

AGITATOR. Spisal Janko Kersnik. (99 strani.) Janko Kersnik je po-leg Jurčiča najbolj znan in priljub-ljen slovenski pisatelj, kar jih je ži-velo v drugi polovici devetnajstega stoletja. Njegovega "Agitatorja" bo sleherni čital z užitkom. Cena \$1.00

**KNJIGARNA
Glas Naroda**
216 WEST 18th STREET
NEW YORK